

Innhold

Forord	5
Kapittel 1	
Innledning	13
1.1 Bakgrunn og tema	13
1.2 Målsettingen med boka	17
1.3 Metodisk tilnærming	18
Kapittel 2	
Allmennings- og allmenningsliknende rettigheter i Norge	
– en oversikt	21
2.1 Statsallmenningene.....	21
2.1.1 Beskrivelse i ord og tall.....	21
2.1.2 Statskog SF.....	23
2.1.3 Historisk utvikling av allmenningsretten.....	25
2.1.4 Rettsavklaring gjennom Høyfjellskommisjonen.....	30
2.1.5 Fjellova	31
2.1.6 Rettspraksis om allmenningsrett fra Trøndelag	33
2.1.7 Allmenningsretten.....	36
2.1.8 Forslaget til ny fjellov i NOU 2018: 11	37
2.1.9 Særlig om hensynet til samisk reindrift i forslaget til ny fjellov.....	39
2.2 Bygdeallmenningene.....	41
2.2.1 Beskrivelse i ord og tall.....	41
2.2.2 Historisk utvikling av bygdeallmenningene.....	44

2.2.3	Forskjellen mellom statsallmenninger, bygde- og privatallmenninger og utmarkssameier	44
2.3	Statsgrunnen i Nordland og Troms	47
2.3.1	Beskrivelse i ord og tall	47
2.3.2	Historisk utvikling av allmenningsretten i Nordland og Troms	49
2.3.3	Rettsavklaring gjennom Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms	54
2.3.4	Samerettsutvalgets forslag om Hålogalandsallmenningen	62
2.3.5	Revisjon av fjellova og ny debatt	64
2.3.6	Rettsvisten om hvorvidt fjellova kan gjøres gjeldende i Nordland og Troms	66
2.4	Finnmarkseiendommen	67
2.4.1	Beskrivelse i ord og tall	67
2.4.2	Historisk utvikling og oppfatningene om statens eiendomsrett	70
2.4.3	Finnmarksloven	75
2.4.4	Rettskartleggingen gjennom Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark	79
2.5	Kort om reindriftsretten og reindriftsforvaltningen	84
2.5.1	Historie	84
2.5.2	Dagens forvaltning	87
2.6	Kort om allemannsretten	90

Kapittel 3

Forvaltningsmodell, formål, styring og hensynet til samisk

kultur	92
3.1 Statsallmenningene	92
3.1.1 Styre og forvaltningsmodell	92
3.1.2 Fjellovas formål	95
3.1.3 Hensynet til samisk kultur, næringer mm.	96
3.2 Statsgrunnen i Nordland og Troms	100
3.2.1 Styre og forvaltningsmodell	100
3.2.2 Formål for forvaltningen	100

3.2.3	Hensynet til samisk kultur, næringer mm.....	101
3.2.4	Det gjenoppnevnte Samerettsutvalgets forslag	105
3.3	Finnmarkseiendommen	108
3.3.1	Styre og forvaltningsmodell.....	108
3.3.2	Formål for forvaltningen – hensynet til samisk kultur, næringer mm.....	111
3.3.3	Kort om Samerettsutvalgets ikke-vedtatte forslag for Finnmark	115

Kapittel 4

Jakt og innlandsfiske	118	
4.1 Statsallmenningene.....	118	
4.1.1	Formål og rettsgrunnlag.....	118
4.1.2	Småviltjakt.....	120
4.1.3	Storviltjakt.....	122
4.1.4	Fiske.....	124
4.1.5	Økonomiforvaltningen	125
4.2 Statsgrunnen i Nordland og Troms.....	127	
4.2.1	Formål	127
4.2.2	Småviltjakt.....	128
4.2.3	Storviltjakt.....	130
4.2.4	Fiske.....	131
4.2.5	Økonomiforvaltning	132
4.2.6	Det gjenoppnevnte Samerettsutvalget forslag	135
4.3 Finnmarkseiendommen	139	
4.3.1	Småviltjakt.....	139
4.3.2	Storviltjakt.....	142
4.3.3	Fiske i ferskvann.....	144
4.3.4	Lokal forvaltning av småviltjakt, innlandsfiske og fiske i vassdrag med anadrome laksefisk	146
4.3.5	Økonomiforvaltning	148

Kapittel 5

Jordbruksrelaterte rettigheter	153
5.1 Statsallmenningene	153
5.1.1 Hensyn	153
5.1.2 Beiterett for bufe.....	154
5.1.3 Rett til seter.....	155
5.1.4 Erverv av jord til jordbruksformål	156
5.1.5 Skogforvaltningen i statsallmenningene.....	158
5.2 Statsgrunnen i Nordland og Troms	161
5.2.1 Hensyn	161
5.2.2 Beiterett for bufe.....	162
5.2.3 Rett til seter.....	162
5.2.4 Erverv av jord til jordbruksformål	163
5.2.5 Rett til hogst og trevirke.....	165
5.2.6 Forslaget fra det gjenoppnevnte Samerettsutvalget.....	166
5.3 Finnmarkseiendommen	169
5.3.1 Hensynet til jordbruket	169
5.3.2 Beiterett for bufe.....	170
5.3.3 Erverv av jord til jordbruksformål	172
5.3.4 Rett til hogst og trevirke.....	178
5.3.5 Eldre finnmarkslovgivning; Statskog SF og Jordsalgsstyret.....	178

Kapittel 6

Endret bruk av utmark inkludert industrielle inngrep	182
6.1 Statsallmenninger	182
6.1.1 Endret bruk av utmark	182
6.1.2 Fordeling av vederlag ved inngrep og endret bruk av allmenningen.....	184
6.2 Statsgrunnen i Nordland og Troms	187
6.2.1 Endret bruk av utmark	187
6.2.2 Disponering av vederlag ved endret bruk av allmenningen.....	188
6.3 Finnmarkseiendommen	189
6.3.1 Endret bruk av utmark	189

6.3.2	Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark	190
6.3.3	Disponering av vederlag for endret bruk av utmark i allmenningen.....	194
6.4	Terskelen for inngrep i naturgrunnet for samisk kultur	196
6.4.1	FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27	196
6.4.2	Terskelen for inngrep – utbytte av kulturforankret næring	198
6.4.3	Konsultasjoner, deltakelse og samtykke	200
6.4.4	Ikke rom for forholdsmessighetsvurderinger	201
6.4.5	Avbøtende tiltak må være kulturtilpassede	202
6.4.6	Lærdommen fra Fosen-saken.....	203
6.5	Ekspropriasjon, avgift til grunneier og urfolksvederlag.....	204
6.5.1	Ekspropriasjon.....	204
6.5.2	Grunneieravgift og urfolksvederlag	205

Kapittel 7

Oppsummering og konklusjon	207
7.1 Generelt	207
7.2 Økonomiforvaltning.....	213
7.3 Hensyn til samisk kultur og samisk deltakelse i forvaltningen	215
7.4 Avslutning.....	218
Referanser	220
Litteratur.....	220
Offentlige dokumenter, utredninger, forarbeider etc.	222
Brev m.m.	226
Personlige meddelelser	226
Lover	227
Forskrifter	233
Internasjonale konvensjoner	234
Nasjonale rettsavgjørelser	235
Internasjonale avgjørelser	236
Stikkord	237